

به کارگیری روش‌های طراحی لباس به منظور استقبال بیشتر بانوان جوان از لباس‌های متکی بر طرح‌های سنتی - فرهنگی

مریم گلشن^۱ | مینا ثابت اقلیدی^{۲*} | رستم نمیرانیان^۳ | سیدعباس میرجلیلی^۴

چکیده

استفاده از پوشاک، سابقه‌ای به اندازه حیات انسان دارد. در میان ملت‌های کهن جهان، کمتر ملتی است که مانند ایرانیان دارای سابقه تمدنی و فرهنگی با این گستردگی باشد از این رو مظاهر این فرهنگ و تمدن در خور توجه است. با توجه به اینکه رواج پوشاک سنتی ایرانی در میان زنان ایران معاصر، به سختی محسوس است، در این پژوهش تلاش بر این بوده که مانتوهایی با تکیه بر نقوش سنتی فرهنگی که نمایانگر تمدن و فرهنگ ایرانی است، طراحی شود سپس با به کارگیری اصول و المان‌های طراحی تغییراتی در مانتوها اعمال شود که بیشتر مورد استقبال بانوان جوان قرار گیرد. بدین منظور در ابتدا پرسشنامه‌های تهیه شد که میزان علاقه‌مندی مخاطبان به نوع آثار سنتی فرهنگی مشخص شود. سپس با استفاده از نرم‌افزارهای طراحی، این طرح‌ها در چارچوب اصول هنری بر روی مانتوها پیاده‌سازی شده و در قالب پرسشنامه‌ای در جامعه آماری ۲۰۰ نفر مورد مطالعه قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که با رعایت اصول هنری طرح‌های نهایی مورد استقبال بیشتری واقع شده است. همچنین در گروه بنه‌جقه استفاده از تکنیک تعادل، در گروه اسلیمی استفاده از تکنیک تعادل، در گروه ملهم از نقوش گلیم استفاده از تکنیک هارمونی رنگ‌ها، در گروه نقوش به کار رفته در بناهای اسلیمی استفاده از هارمونی رنگ‌ها و در گروه نستعلیق استفاده از تکنیک توازن و تعادل توجه بیشتری به خود جلب کرده است.

۱- مقدمه

پوشاک از راه مجموعه‌ای علائم مادی، یک نظام ارتباطی فرهنگی در میان مردم جامعه برقرار می‌کند. ارزش‌های نمادین پوشاک که برگرفته از باورها و رفتارهای اجتماعی و فرهنگی مردم جامعه است، نقش مهم و برجسته‌ای در نگهداشت هویت اجتماعی و فرهنگی و استمرار دوام آن در حیات تاریخی نسل‌ها ایفا کرده و نشان‌دهنده جایگاه و مقام طبقاتی افراد در فرهنگ‌های مختلف می‌باشد.

هنرهای سنتی، هنرها و صنایع ظریفی هستند که مطابق با نیازهای روحی و روانی اقوام مختلف پدید آمده و با حفظ ریشه‌ها و سنت‌های اصیل رشد کرده‌اند و منعکس‌کننده فرهنگ سنتی جامعه ایرانی می‌باشند. پیشینه تاریخی ایران و آثار و بناهای نشان‌دهنده اصالت و فرهنگ ایرانی، زبانزد خاص و عام است.

در صنعت پوشاک طرح‌هایی سنتی مشاهده می‌شود که برگرفته از این آثار است. نمیرانیان و ذاکری زاده به بررسی پته‌دوزی و همچنین شناسایی نقوش آن پرداخته و از آن در طراحی مانتو بهره گرفته‌اند. با توجه به نظرسنجی انجام شده اکثر افراد جامعه مورد مطالعه طرح‌های سنتی را پسندیده‌اند و همچنین طرح‌هایی که در بنه‌جقه به کار رفته بیشتر مورد استقبال قرار گرفته است.

ملک حسینی و همکاران در پژوهشی با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و تحقیقات میدانی تاریخچه گلیم‌بافی، اهمیت نقوش و طرح‌های سنتی و چگونگی بافت گلریم را بررسی نموده و به منظور فراهم کردن الگویی تازه و اصیل در جهت نیاز جامعه ایرانی به طراحی لباس اسپرت پرداخته‌اند.

رجبی و همکاران پژوهشی مبنی بر بررسی و تأثیر نقوش سنتی و مدرن در طراحی شال و روسری انجام داده، در این راستا با تلفیق طرح‌های سنتی با طرح‌های مدرن، چند نمونه شال و روسری با استفاده از سیستم ژاکارد بافته‌اند که طرح‌های ارائه شده توانست نظر مساعد تولیدکننده را به خود جلب کند.

با توجه به اینکه در عصر حاضر گرایش به این طرح‌ها در بین جوانان به شدت کم

شده است لذا در این پژوهش تلاش بر این است که با استفاده از المان‌هایی از طراحی مانند هارمونی رنگ‌ها و طراحی خطوط، تغییراتی ایجاد شود که این طرح‌ها در جامعه مورد استقبال بیشتر جوانان واقع شود و بتواند زمینه‌ساز معرفی طرح‌های سنتی و فرهنگی ایران به جهانیان شود.

۲- تجربیات

در راستای انجام این پژوهش به مطالعه و جمع‌آوری اطلاعات در زمینه طرح‌ها و نقوش سنتی پرداخته و با توجه به گستردگی و تنوع زیاد این طرح‌ها و همچنین برای دستیابی به نتایج دقیق‌تر، این نقوش طبقه‌بندی شده که به شرح زیر می‌باشد: بنه‌جقه، نقوش به کار رفته در بناهای اسلامی، نقوش اسلیمی، آثار باستانی، طرح‌های نمادین ایرانی، استفاده از صنایع دستی و خطوط نستعلیق.

بخش عملی این پژوهش شامل ۴ مرحله است:

۱-۲- تهیه پرسشنامه اولیه: پس از دسته‌بندی نقوش به منظور اولویت‌بندی طرح‌ها پرسشنامه‌ای تهیه شد که بر اساس آن بیشتر افراد به طرح ترمه گرایش داشته و پس از آن به ترتیب استفاده از صنایع دستی، نقوش اسلیمی، خطوط نستعلیق، نقوش به کار رفته در بناهای اسلامی، طرح‌های نمادین ایرانی و آثار باستانی مورد توجه قرار گرفتند.

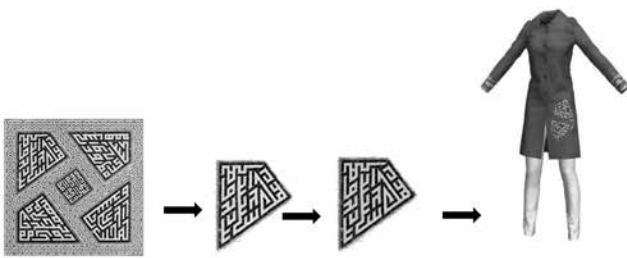
۲-۲- طراحی با استفاده از نرم‌افزار با تکیه بیش از حد بر طرح‌های سنتی:

پس از بررسی نتایج حاصل از نظرسنجی، به طراحی مانتو با استفاده از طرح ترمه، نقوش اسلیمی، صنایع دستی، طرح‌های مذهبی و نستعلیق پرداخته شد. به این منظور از نرم‌افزارهای مارولوس دیزاینر ورژن ۲۱، فتوشاپ 6 Cs و کورل دراو X7 استفاده شده است. خلاصه‌ای از بخش عملی در شکل نشان داده شده است.

۲-۳- به کارگیری اصول و المان‌های طراحی به منظور استقبال بیشتر بانوان جوان:

در این بخش، با به کارگیری المان‌هایی از جمله آرایش یافتگی خطوط، استفاده از هارمونی رنگها و تعادل تغییراتی در مانتوها اعمال شد، با توجه به اینکه هدف از این پژوهش بررسی تأثیر این المان‌ها بوده سعی بر آن شد که مدل مانتوها ثابت در نظر گرفته شود. نمونه‌ای از این طرح‌ها در جدول ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱: روند کلی طراحی مانتو

۲-۴- تهیه پرسشنامه نهایی جهت بررسی تأثیر المان‌های مورد استفاده:

با توجه به هدف پژوهش، طراحی انجام شده در قالب یک آلبوم درآمده و در بین بانوان توزیع شد که تعدادی از این پرسشنامه‌ها در مراکز خرید و بخشی از طریق شبکه‌های اجتماعی توزیع شده است.

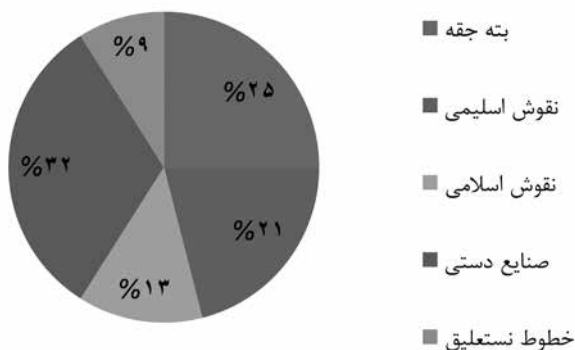
۳- بحث و نتایج

۳-۱- پرسشنامه اولیه:

نتایج حاصل از پرسشنامه اولیه که به منظور اولویت‌بندی طرح‌ها تهیه شد، در

جدول ۱: نمونه‌ای از طراحی‌های انجام شده

تغییر طرح بر اساس افزایش مقبولیت	طراحی بر اساس المان‌های سنتی	طرح مورد استفاده
		بته جقه
		نقوش اسلیمی
		صنایع دستی (ملهم از نقوش گلیم)
		خط نستعلیق
		نقوش به کاررفته در بناهای اسلامی

شکل ۵: نتایج حاصل از سؤال دوم پرسشنامه نهایی

مدرن درصد بیشتری را به خود اختصاص داده‌اند. با توجه به نتایج حاصل از نمودار شکل ۳ در تمامی طرح‌ها به‌کارگیری تکنیک‌ها مؤثر واقع شده و مانتهایی که با استفاده از این تکنیک‌ها طراحی شده بیشتر مورد استقبال بانوان قرار گرفته است همچنین در شکل ۴ میزان استقبال از هریک از المان‌ها نشان داده شده است.

نتایج حاصل از بررسی سؤال دوم پرسشنامه که در خصوص انتخاب یکی از نقوش برای بکارگیری در مانتو بوده، در شکل ۵ آورده شده است. که با توجه به آن، بیشترین استقبال مربوط به نقوش ملهم از گلیم و کمترین استقبال مربوط به خط نستعلیق بوده است.

۴- نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش به‌کارگیری روش‌های طراحی لباس به‌منظور استقبال بیشتر بانوان جوان از لباس‌های متکی بر طرح‌های سنتی فرهنگی بوده است. در میان ملت‌های کهن جهان کمتر ملتی است که مانند ایرانیان دارای سابقه تمدنی و فرهنگی با این گستردگی باشد از این رو مظاهر این فرهنگ و تمدن درخور توجه است.

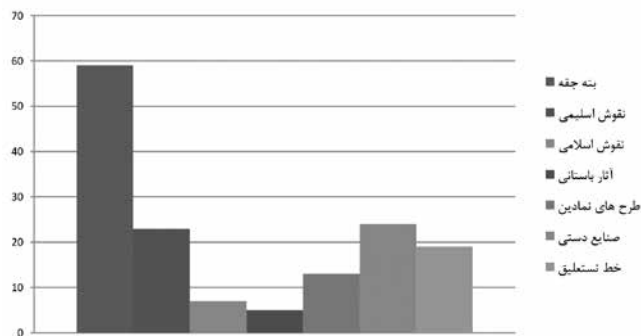
باتوجه به نتایج حاصل از تحقیقات صورت گرفته در راستای این پژوهش مشاهده می‌شود در تمامی طرح‌ها به‌کارگیری تکنیک‌ها مؤثر بوده و مانتهایی که با استفاده از این تکنیک‌ها طراحی شده بیشتر مورد استقبال بانوان قرار گرفته است همچنین در گروه بته‌جقه و اسلیمی و نستعلیق استفاده از تکنیک تعادل و در گروه ملهم از نقوش گلیم و نقوش اسلامی استفاده از تکنیک هارمونی رنگ‌ها توجه بیشتری به خود جلب کرده است و در نهایت مشخص شد بیشترین استقبال مربوط به نقوش ملهم از گلیم (صنایع دستی) و کمترین استقبال مربوط به خط نستعلیق بوده است.

پی‌نوشت

۱، ۲، ۳ و ۴- دانشکده مهندسی نساجی دانشگاه یزد

*Mina.sabet72@gmail.com

منابع در دفتر مجله موجود است.

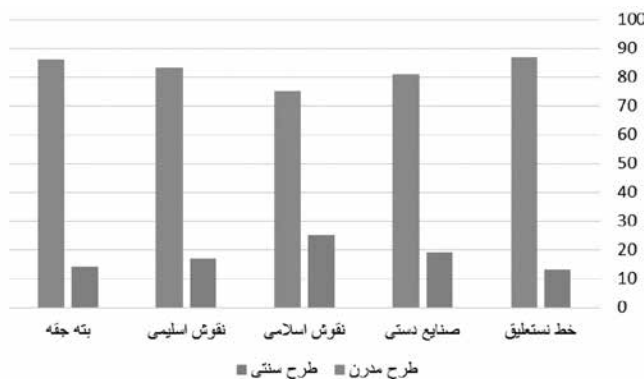

شکل ۲: نتایج حاصل از پرسشنامه اولیه

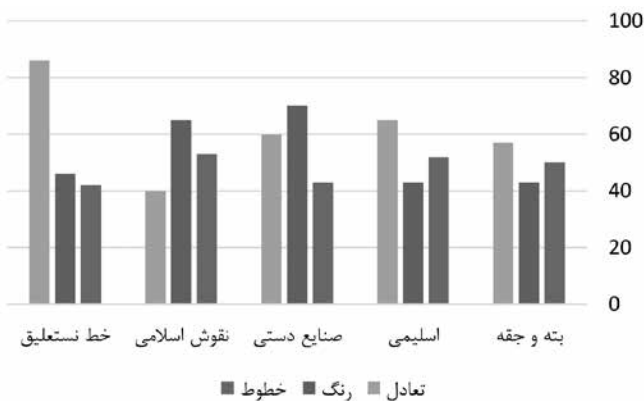
شکل ۱ نشان داده شده است که با توجه به این نمودار بیشتر افراد به طرح ترمه‌گرایش داشته و پس از آن به ترتیب استفاده از صنایع دستی، نقوش اسلیمی، خطوط نستعلیق، نقوش به‌کاررفته در بناهای اسلامی، طرح‌های نمادین ایرانی و آثار باستانی مورد توجه قرار گرفتند.

۲-۲- پرسشنامه نهایی:

نتایج به‌دست‌آمده از سؤال اول پرسشنامه که در آن از بانوان جوان خواسته شده که در هر دسته از نقوش یکی از مانتهای طراحی شده را انتخاب کنند، در شکل‌های ۳ و ۴ آمده است که باتوجه به نمودار در همه دسته‌ها طرح‌های

شکل ۳: نتایج حاصل از مقایسه طرح سنتی و مدرن

شکل ۴: نتایج حاصل از مقایسه المان‌های طراحی